

Fransse troepen trekken over de Lek op 15 januari 1795.

Het stadsbestuur in de roerige maand januari 1795

Leen Ouweneel

In de loop van 1794 rukte het Franse leger, onder leiding van Pichegru, via België op naar ons land. Hij werd daarin gesteund door een Bataafs legioen van in 1787 verdreven patriotten onder leiding van Herman Willem Daendels. Het was de Fransen uiteraard bekend dat in de Republiek de patriotten een grote aanhang kenden. De oorlogsverklaring was dan ook gericht aan stadhouder Willem V persoonlijk, die met behulp van de Pruisen de revolutie van de patriotten in 1787 had neergeslagen.¹

Het zuiden van ons land, beneden de grote rivieren, viel na zware gevechten in Franse handen. De Waal en de Merwede vormden nu de voornaamste verdedigingslinie, die in eerste instantie door het leger van Willem V, samen met de legers van de bondgenoten Engeland, Oostenrijk en Pruisen, succesvol werd verdedigd. In de derde week van december werd de Franse invasie echter door een temperatuurswisseling geholpen. Nederland raakte in de greep van de vorst, tot zeventien graden onder nul, de beroemde 'grote funeste', zoals Willem V hem zou omschrijven. Deze veranderde de tot dan toe onomstreden uitgestrekte watermassa van de Waal in een brede ijzbaan, waarover de Franse troepen konden oprukken. Na die oversteek was er van een verenigd optreden van de coalitietroepen nauwelijks meer sprake.²

Wat betekende dat voor Schoonhoven?

Aanzien de stad op een doorgaande route naar het noorden ligt, werd het stadsbestuur geconfronteerd met inkwartierproblemen van doortrekkende troepen. Op 6 januari 1795 zond het stadsbestuur een brief aan Gecommitteerde Raden³ dat 'aller onverwags' het hoofdkwartier van Prins Frederik⁴ naar Schoonhoven was verplaat, hetgeen gepaard ging met een grote inkwartiering, die naar verwachting door meerdere zou worden gevolgd. De stad was daar qua proviand alermet op voorbereid, zodat Gecommitteerde Raden werd verzocht zo snel mogelijk te voorzien in fourage en vries ofvred voedsel voor respectievelijk paarden en militairen.⁵

Willem George Frederik, geboren 1774, met zijn broer, de latere koning Willem I.